

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ΜΕ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ)

Ενότητα 12: Σχέδιο/σενάριο μαθήματος: βασικές αρχές και παραδείγματα

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Κ. ΜΑΥΡΟΣΚΟΥΦΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Γενικές οδηγίες (1)

1. Προσδιορισμός θέματος
2. Σύνοψη εισαγωγή στο ιστορικό πλαίσιο με βάση το διδακτικό εγχειρίδιο και το βιβλίο του εκπαιδευτικού ή άλλα ιστοριογραφικά έργα.

Γενικές οδηγίες (2)

3. Διαμόρφωση σχεδίου διδασκαλίας/σεναρίου μάθησης, που θα περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία:

1) διατύπωση συγκεκριμένων διδακτικών-μαθησιακών στόχων

2) αφετηρία: είναι σκόπιμο η έναρξη της διδασκαλίας να εστιάζει σε ένα βασικό πρόβλημα που θα πρέπει να επιλυθεί ή σε μία σειρά βασικών ερωτημάτων σχετικών με το θέμα και το προς επεξεργασία ιστορικό υλικό, π.χ. τι μπορεί να σημαίνει ο όρος «εθνικός διχασμός», ποια μπορεί να ήταν η έκταση, το βάθος και οι συνέπειές του ;

3) διαμόρφωση διδακτικής-μαθησιακής πορείας:

- μέθοδος διδασκαλίας
- οργάνωση εργασίας
- μαθησιακές δραστηριότητες

Γενικές οδηγίες (3)

4) χρήση πηγών:

- αξιοποίηση των πηγών με βάση συγκεκριμένη στρατηγική ή μία σύνθεση στρατηγικών (βλ. παραδείγματα τέτοιων στρατηγικών)
- επιλογή πηγών από ένα ευρύτερο σώμα πηγών με βάση συγκεκριμένα κριτήρια (συσχέτιση με το θέμα, το πρόβλημα ή τα ερωτήματα, αντιπροσωπευτικότητα, διαφορετικές οπτικές κ.λπ.)
- διατύπωση ερωτημάτων πάνω στις πηγές
- σύγκριση- διασταύρωση πηγών μεταξύ τους και διαχείριση των τυχόν αντιφάσεων
- αξιολόγηση της σημασίας τους για το θέμα.

4. Υπολογισμός χρόνου για την ολοκλήρωση της διδασκαλίας

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΝΕΟΤΕΡΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΚΟΣΜΟΥ (από το 1815 έως σήμερα)

Γ' Τάξη Λυκείου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

Ο ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

Ενότητα 6. Η ΕΛΛΑΔΑ ΕΩΣ ΤΟ 1974, σσ. 157 - 159

Α' υποενότητα: «Το ανορθωτικό έργο των κυβερνήσεων 1950 – 1967» (1)

- **Μετά τον εμφύλιο** = ανοικοδόμηση και οικονομική ανάπτυξη
- **Εκλογές 1950 και 1951** = Ν. Πλαστήρας, και Σ. Βενιζέλος (Εθνική Προοδευτική Ένωση – Κόμμα των Φιλελευθέρων): Σύνταγμα 1952 αλλά και «έκτακτα μέτρα», εκτέλεση Ν. Μπελογιάννη κ.ά., οικονομικό έργο (Γ. Καρτάλης), ένταξη στο ΝΑΤΟ
- **Εκλογές 1952** = κυβέρνηση Α. Παπάγου (Ελληνικός Συναγερμός): υποτίμηση δραχμής, οικονομικά μέτρα, εγκαινίαση εποχής οικονομικής ανάπτυξης, αλλά προβλήματα κομματικής συνοχής, κρίση στο Κυπριακό πρόβλημα και στις ελληνοτουρκικές σχέσεις.

Α' υποενότητα: «Το ανορθωτικό έργο των κυβερνήσεων 1950 – 1967» (2)

- Περίοδος διακυβέρνησης Κ. Καραμανλή – ΕΡΕ (1955 – 1963):
 - ραγδαία οικονομική ανάπτυξη
 - μεγάλα έργα στη γεωργία, στη βελτίωση του οδικού δικτύου, στον τουρισμό και στη βιομηχανία
 - επίλυση Κυπριακού (1959)
 - σύνδεση Ελλάδας – ΕΟΚ (1959 – 1961):
 - μετανάστευση
 - ανοιχτές πληγές Εμφυλίου (καταγγελίες ΕΔΑ)
 - δολοφονία Γρηγόρη Λαμπράκη
 - αποτυχία προσπάθειας για συνταγματική αναθεώρηση

Α' υποενότητα: «Το ανορθωτικό έργο των κυβερνήσεων 1950 – 1967» (3)

- **Κυβέρνηση Γ. Παπανδρέου – Ένωση Κέντρου (1963 -1965):** προσπάθεια περαιτέρω εκδημοκρατισμού της Ελλάδας, πραγματοποίηση σημαντικής εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης
- **Ένταση πολιτικής κρίσης – αναζωπύρωση πολιτικών παθών (1965 – 1967):** αντισυνταγματική παρέμβαση βασιλιά, ανατροπή κυβέρνησης Γ. Παπανδρέου, «αποστασία»

Β' υποενότητα: «Η δικτατορία των συνταγματαρχών, 1967 – 1974»

- Κατάλυση δημοκρατικού πολιτεύματος – επιβολή δικτατορίας από «συνωμότες αξιωματικούς» (1967 – 1974): απόκτηση ελέγχου κρατικού μηχανισμού, καταπάτηση δικαιωμάτων πολιτών, διεθνής απομόνωση της χώρας (με εξαίρεση την ανεκτική στάση των ΗΠΑ)
- Αντίσταση ελληνικού πολιτικού κόσμου (Γ. Παπανδρέου, Π. Κανελλόπουλος, Γ. Μαύρος, Γ. Ράλλης) – καταγγελία δικτατορίας από Καραμανλή
- Αντίσταση στο εξωτερικό (Α. Παπανδρέου, Μ. Θεοδωράκης, Μ. Μερκούρη)
- Αντίσταση στο εσωτερικό: απόπειρα Α. Παναγούλη κατά Γ. Παπαδόπουλου, κίνημα Πολεμικού Ναυτικού, εξέγερση Νομικής και κυρίως Πολυτεχνείου
- Πραξικόπημα Δ. Ιωαννίδη (1973): προσπάθεια ανατροπής Μακαρίου, τουρκική εισβολή στην Κύπρο, κατάρρευση δικτατορίας, πρόσκληση από αρχηγούς Ενόπλων Δυνάμεων προς τον Καραμανλή.

ΠΗΓΕΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΥ, σσ. 226-228

1. Ομιλία Κ. Καραμανλή στους αντιπροσώπους της ΕΟΚ (9 – 7 – 1961)
2. Γ. Θεοτοκάς, *Στοχασμοί και θέσεις* (Συμμετοχή της Ελλάδας στην Ευρώπη, 1958)
3. Θ. Κουλουμπής, *'71 – '74: Σημειώσεις ενός πανεπιστημιακού* (21η Απριλίου 1967 - Η εμπειρία του Ηλία Ηλιού)
4. Φωτογραφία: πορτρέτο Γ. Παπανδρέου
5. Φωτογραφία: στιγμιότυπο από την κατάληψη της Νομικής (22 – 2 – 1973)
6. Φωτογραφία: το άρμα μάχης λίγο πριν από την παραβίαση της πύλης του Πολυτεχνείου (17 – 11 – 1973)

ΒΙΒΛΙΟ ΚΑΘΗΓΗΤΗ

- “Ορισμοί – Πηγές – Μέθοδοι της Ιστορίας” (σσ. 8 – 10)
- “Η Ιστορία ως μάθημα και το «Βιβλίο Ιστορίας»” (Βασικές αρχές και γενικές οδηγίες για τη μεθόδευση της διδασκαλίας, σσ. 10 – 14)
- Διδακτικοί στόχοι ενότητας (σ. 165)
- Διάγραμμα περιεχομένων (σσ. 165 – 167)
- Πρόσθετα παραθέματα – πηγές:
 1. «Η ρήξη βασιλιά Κωνσταντίνου και πρωθυπουργού Γ. Παπανδρέου»: Α΄ επιστολή βασιλιά (8 – 7 – 1965) και απάντηση Παπανδρέου
 2. «Η σημασία της εξέγερσης του Πολυτεχνείου»: Ολ. Δαφέρμος, Φοιτητές και Δικτατορία
- Επισημάνσεις για τη διδακτική αξιοποίηση του υποστηρικτικού υλικού

Σχεδιασμός διδασκαλίας (1)

- Προϋποθέσεις διδασκαλίας – Περιβάλλον μάθησης:
 - Αναλυτικό πρόγραμμα
 - Γενικές μεθοδολογικές αρχές διδασκαλίας (π.χ. δραστηριοποίηση κινήτρων μάθησης, εποπτικότητα, βιωματικότητα)
 - Γνώση κοινωνικού – πολιτισμικού περιβάλλοντος
 - Γνώση επιπέδου, αναγκών και ενδιαφερόντων μαθητών
 - Επίπεδο μάθησης:
 - γνώση δηλωτική (πληροφορίες)
 - γνώση διαδικαστική (μεθοδολογία, οργάνωση)
 - γνώση παραγωγική (παραγωγή νέας γνώσης, δημιουργία)

Σχεδιασμός διδασκαλίας (2)

- **Περιεχόμενα διδασκαλίας:**
 - Διδακτικό εγχειρίδιο
 - Άλλα μέσα διδασκαλίας – πρόσθετο υλικό
- **Διδακτικοί στόχοι:**
 - Μοντέλα διδακτικών στόχων
 - Ανάπτυξη σκοπών και στόχων διδασκαλίας
 - Επίπεδα στόχων σε συνδυασμό με ιστορικά προβλήματα και ευρετική – ανακαλυπτική μέθοδο

Σχεδιασμός διδασκαλίας (3)

- **Σχεδιασμός διδασκαλίας – Εφαρμογή:**
 - Σενάριο διδασκαλίας και μάθησης
 - Στρατηγικές διδασκαλίας
 - Πορεία – φάσεις διδασκαλίας
 - Δεξιότητες
 - Συσχέτιση δραστηριοτήτων με μάθηση

Σχεδιασμός διδασκαλίας (4)

- Προσέγγιση – κατανόηση ιστορικών εννοιών
- Αξιοποίηση πηγών
- Πολλαπλότητα ιστορικών ερμηνειών
- Πολυπρισματικότητα – ιστορική σκέψη
- Χρονολογική σκέψη
- Είδη ασκήσεων – ερωτήσεων

Σχεδιασμός διδασκαλίας (5)

- **Προβληματισμός – προεκτάσεις.**
 - Εντοπισμός – επιλογή ιστορικών προβλημάτων
 - Επίλυση ιστορικού προβλήματος
- **Αξιολόγηση – ανατροφοδότηση:**
 - Αξιολόγηση μαθητών
 - Αξιολόγηση διδασκαλίας
 - Μεταγνωστική αξιολόγηση
- **Αναστοχασμός**

Σημείωμα Αναφοράς

- Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Δημήτρης Κ. Μαυροσκούφης . Τίτλος μαθήματος: «ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ΜΕ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ)». Τίτλος ενότητας: «Σχέδιο/σενάριο μαθήματος: βασικές αρχές και παραδείγματα». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: http://opencourses.auth.gr/eclass_courses.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Δώρα Σεϊτανίδου
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό Εξάμηνο 2014-2015

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

